

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 515/2022-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou Mandzák a spol., s. r. o., Zámocká 5, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Michal Mandzák, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 5 To 5/2022 z 1. júna 2022 a konaniu, ktoré mu predchádzalo, takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 17. augusta 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“), základného práva na účinný prostriedok nápravy podľa 13 ústavy a čl. 47 charty, ako aj základného práva na prezumpciu neviny podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru a čl. 48 ods. 1 charty uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 5 To 5/2022 z 1. júna 2022 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“) a konaním, ktoré mu predchádzalo. Navrhuje zrušiť napadnuté uznesenie a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Zároveň navrhuje priznať mu náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že 15. februára 2022 bola Úradom špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „úrad špeciálnej prokuratúry“) podaná Špecializovanému trestnému súdu v Pezinku (ďalej len „špecializovaný trestný súd“) obžaloba na sťažovateľa, ktorá je vedená pod sp. zn. 7 T 1/2022. Na špecializovanom trestnom súde sa pod sp. zn. 4 T 3/2022 viedlo trestné konanie vo veci [REDAKOVANÉ], ktorej trestná vec bola vylúčená na samostatné konanie z trestnej veci vedenej pod ČVS: PPZ-7/NKA-BA4-2021.

3. Podaním z 13. decembra 2021 sa sťažovateľ listom vo veci „*Podnet na spojenie trestných konaní*“ domáhal spojenia trestnej veci, v ktorej je obvinený (okrem iných, pozn.), vedenej pod ČVS: PPZ-7/NKA-BA4-2021 s trestnou vecou (okrem iných trestných vecí, pozn.) [REDACTED], ktorej trestná vec z nej bola vylúčená na samostatné konanie.

4. Rozsudkom špecializovaného trestného súdu č. k. 4 T 3/2022 z 11. apríla 2022 (ďalej len „rozsudok špecializovaného trestného súdu z 11. apríla 2022“) bola [REDACTED] po schválení dohody o vine a treste, ktorú uzatvorila s prokurátorom úradu špeciálnej prokuratúry, uznaná za vinnú zo spáchania zločinu machinácie pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe podľa § 266 ods. 1 a 3 písm. a) Trestného zákona spolupáchatelstvom podľa § 20 Trestného zákona na skutkovom základe špecifikovanom v samotnom rozsudku.

5. Proti rozsudku špecializovaného trestného súdu z 11. apríla 2022 podal sťažovateľ (a [REDACTED], [REDACTED].) odvolanie bližšie doplnené podaním z 9. mája 2022. Domáhal sa zrušiť predmetné rozhodnutie v celom rozsahu podľa § 321 ods. 1 písm. a), b) a d) Trestného poriadku a podľa § 322 ods. 1 Trestného poriadku vec vrátiť špecializovanému trestnému súdu, aby ju v celom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

6. O odvolaní sťažovateľa rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením tak, že ho podľa § 316 ods. 1 Trestného poriadku zamietol. V odôvodnení uviedol, že po posúdení podmienok na zamietnutie odvolania s poukazom na § 334 ods. 4 a 5 Trestného poriadku zistil, že odvolanie bolo podané proti rozhodnutiu, resp. výrokom, proti ktorým nie je prípustné.

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Proti napadnutému uzneseniu o zamietnutí odvolania podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje:

a) orgány činné v trestnom konaní ignorovali jeho námietky smerujúce proti vylúčeniu trestnej veci [REDACTED] na samostatné konanie, a teda štandard ochrany práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v danom prípade nebol dodržaný;

b) podanie odvolania proti rozsudku špecializovaného trestného súdu z 11. apríla 2022 vo veci [REDACTED] bolo poslednou možnosťou namietať vylúčenie jej veci na samostatné konanie;

c) odvolanie je s poukazom na dohovor (všeobecný poukaz, pozn.) prípustné, ako aj dôvodné, pričom vec sťažovateľa by mala byť (po zrušení napadnutého uznesenia) spojená s vecou [REDACTED] do jedného konania, keďže len takým postupom sa zabezpečí naplnenie jeho práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 47 charty;

d) Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) už judikoval porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru v prípadoch, keď vnútroštátna právna úprava formálne neumožnila uplatniť procesný úkon v konaniach, ktoré sa týkali dotknutej osoby len z dôvodu, že vnútroštátne orgány rešpektovali vnútroštátnu úpravu. V tejto súvislosti odkazuje na rozhodnutie vo veci Petriková proti Slovensku č. k. 42149/17 z 25. novembra 2021 a Frisancho Perea proti Slovensku, č. k. 383/2013 z 21. októbra 2015;

e) vylúčením [REDACTED] na samostatné konanie došlo k tomu, že z obvinenej sa stáva svedkyňa a za ten istý skutok sa v jej prípade a v prípade sťažovateľa uplatnila odlišná právna

kvalifikácia, a to bez akéhokoľvek odôvodnenia. Zároveň došlo aj k odlišnému procesnému postaveniu poškodeného;

f) nebolo mu umožnené vyjadriť sa na verejnom zasadnutí pred vydaním rozsudku špecializovaného trestného súdu z 11. apríla 2022, a teda nemohol žiadnym spôsobom zasiahnuť do tohto procesu, pričom namietané rozhodnutie bude použité v konaní ako dôkaz proti jeho osobe;

g) trestné konanie vedené proti [REDAKOVANÉ] sa dotýka aj jeho trestného konania. S poukazom na čl. 8 ods. 1 SMERNICE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY (EÚ) 2016/343 z 9. marca 2016 o posilnení určitých aspektov prezumpcie neviny a práva byť prítomný na konaní pred súdom v trestnom konaní (ďalej len „smernica“), čl. 47 charty a zásadu prednosti a účinnosti práva Európskej únie bol odvolací súd povinný odvolanie meritórne prejednať. Keďže sa tak nestalo, porušil práva podľa čl. 13 dohovoru a čl. 47 charty na účinný prostriedok nápravy;

h) došlo k porušeniu jeho práva na prezumpciu neviny, keďže súd postupoval selektívne v prípade označenia osôb, ktoré mohli byť účastné skutku. Odvolanie sťažovateľa teda spadá do pôsobnosti podľa čl. 10 ods. 1 smernice a najvyšší súd jeho meritórnym neprejednaním porušil aj jeho práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 47 charty), práva na účinný prostriedok nápravy (čl. 13 dohovoru a čl. 47 charty), ako aj práva na prezumpciu neviny (čl. 6 ods. 2 dohovoru a čl. 48 ods. 1 charty) napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorým bolo zamietnuté odvolanie sťažovateľa podané proti rozsudku špecializovaného trestného súdu z 11. apríla 2022 (o uznaní [REDAKOVANÉ] za vinnú zo spáchania v ňom špecifikovaného trestného činu, pozn.) ako neprípustné. Sťažovateľ zároveň namieta postup, ktorý predchádzal vydaniu napadnutého uznesenia, a to v súvislosti s poukazom na vylúčenie trestnej veci [REDAKOVANÉ] na samostatné konanie.

9. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti v zásade argumentuje, že najvyšší súd meritórne nepreskúmal jeho odvolanie, v dôsledku čoho porušil ústavnou sťažnosťou namietané práva.

10. Pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti je úlohou ústavného súdu posúdiť, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

11. Podľa § 122 zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť môže podať osoba, ktorá tvrdí, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené jej základné práva a slobody. Uvedené zákonné ustanovenie upravuje aktívnu legitimáciu na podanie ústavnej sťažnosti v nadväznosti na čl. 127 ústavy.

12. Aktívne procesne legitimovaným účastníkom konania na podanie ústavnej sťažnosti je sťažovateľ. Sťažovateľa v zmysle čl. 127 ústavy a § 122 zákona o ústavnom súde možno definovať ako fyzickú osobu alebo právnickú osobu, ktorá tvrdí, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci boli porušené jej základné práva a slobody alebo ľudské práva a základné slobody vyplývajúce z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a ktorá bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom (*Macejková, I.*,

Bárány, E., Baricová, J., Fiačan, I., Holländer, P., Svák, J. a kolektív. Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky. Komentár. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2020).

13. Od vymedzenia ústavnej sťažnosti, jej predmetu a účelu sa odvíja aj aktívna sťažnostná legitímácia. Zjednodušene povedané, v prípade ochrany subjektívnych práv táto svedčí fyzickej osobe a právnickej osobe tvrdiacej, že na nich bola ukrátená ako účastník konania (strana sporu). I keď aktívna sťažnostná legitímácia nemá formálne povahu procesnej podmienky konania pred ústavným súdom, je ústavný súd povinný skúmať ju počas celého konania. Nepreukázanie aktívnej sťažnostnej legitímácie má za následok rozhodnutie ústavného súdu o odmietnutí ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. e) zákona o ústavnom súde (*Macejková, I., Bárány, E., Baricová, J., Fiačan, I., Holländer, P., Svák, J. a kolektív. Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky. Komentár. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2020).*

14. Z predmetného zákonného ustanovenia vo vzťahu k aktívnej sťažnostnej legitímácii fyzickej a právnickej osoby vyplývajú dve podmienky, ktoré musia byť kumulatívne spojené preto, aby takáto osoba mohla svoje oprávnenie podať ústavnú sťažnosť preukázať. Týmito podmienkami sú ukrátenie na subjektívnych verejných právach spojených s vydaním napadnutého rozhodnutia alebo opatrenia či iného zásahu orgánu verejnej moci a postavenie účastníka v konaní pred orgánom verejnej moci, v ktorom bolo vydané napadnuté rozhodnutie alebo opatrenie orgánu verejnej moci, alebo vykonaný iný zásah (*Macejková, I., Bárány, E., Baricová, J., Fiačan, I., Holländer, P., Svák, J. a kolektív. Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky. Komentár. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2020, m. m. I. ÚS 162/2022).*

15. Podmienka účasti v konaní pred orgánom verejnej moci síce z čl. 127 ústavy ani § 122 zákona o ústavnom súde explicitne nevyplýva, možno ju však vyvodiť z definície sťažovateľa a priamo aj z judikatúry ústavného súdu. Preto sťažnostná legitímácia nesvedčí fyzickej osobe ani právnickej osobe, ak neboli účastníkmi (stranou) napadnutého konania, resp. konania, v ktorom bolo napadnuté rozhodnutie alebo opatrenie vydané alebo bol vykonaný iný zásah. Samotná skutočnosť, že orgán verejnej moci so sťažovateľom ako s účastníkom konania nekonal, zakladá (v okolnostiach danej veci) dôvod na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako podanej neoprávnenou osobou, napr. sp. zn. I. ÚS 334/2018, sp. zn. IV. ÚS 523/2018 (*Macejková, I., Bárány, E., Baricová, J., Fiačan, I., Holländer, P., Svák, J. a kolektív. Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky. Komentár. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2020).*

16. Predmetnou ústavnou sťažnosťou sa sťažovateľ domáha vyslovenia porušenia ním označených práv (bod 1 tohto uznesenia, pozn.) napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorým tento rozhodol (podľa § 316 ods. 1 Trestného poriadku, pozn.) o odvolaní sťažovateľa podanom proti právoplatnému rozsudku špecializovaného trestného súdu z 11. apríla 2022 v trestnej veci [REDAKOVANÉ], ktorá ním bola uznaná za vinnú zo spáchania trestného činu po schválení dohody o vine a treste uzatvorenej s prokurátorom úradu špeciálnej prokuratúry. Sťažovateľ argumentuje, že v trestnej veci [REDAKOVANÉ], ktorá bola vylúčená na samostatné konanie a ktorá môže mať vplyv na jeho trestnú vec, sa nemohol vyjadriť, resp. nemohol žiadnym spôsobom zasiahnuť do tohto procesu. V podstatnom jeho tvrdenia teda smerujú proti nesprávosti postupu, ktorého výsledkom bolo vylúčenie veci [REDAKOVANÉ] na samostatné konanie. Z uvedených skutočností a v kontexte všeobecných (už popísaných, pozn.) východísk ústavný súd uzatvoril, že ústavná sťažnosť je podaná osobou, ktorá nie je aktívne procesne legitímovaná na jej podanie.

17. Hoci odvolanie sťažovateľa bolo najvyšším súdom posúdené ako neprípustné, sťažovateľ nemal v namietanom konaní procesné postavenie účastníka konania, resp. strany konania, resp. predmetné ani netvrdil. Z tohto dôvodu nemohlo v kontexte prezentovanej argumentácie dochádzať ani k porušovaniu jeho základných práv a slobôd (m. m. IV. ÚS 126/2020).

18. Ústavný súd rozumie tvrdeniam sťažovateľa, ktoré smerujú predovšetkým k „zabráneniu“ využitia pertraktovaných rozhodnutí v jeho trestnej veci ako dôkazu. Poukazuje však na to, že tak jeho judikatúra, ako aj ESĽP považujú právo na spravodlivé súdne konanie za „výsledkové“, to znamená, že mu musí zodpovedať proces ako celok (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, III. ÚS 421/2016, III. ÚS 855/2016). Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenie práv alebo slobôd v zmysle čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (m. m. III. ÚS 75/05). Je teda potrebné akcentovať, že námietky proti vykonaniu takého dôkazu, resp. proti prípadnému hodnoteniu vykonaných dôkazov zo strany súdu sú uplatniteľné aj v rámci trestnej veci sťažovateľa. Predmetné platí aj vo vzťahu k namietanej právnej kvalifikácii skutku, keďže táto nemusí byť v obžalobe určená s konečnou platnosťou, keďže vo všeobecnosti možno uviesť, že skutok ako taký sa môže stať v trestnej veci predmetom úprav podľa výsledkov dokazovania (samozrejme, ak k dokazovaniu a konaniu pred súdom dochádza, pozn.).

19. Ústavný súd na základe uvedených skutočností dospel k záveru, že ústavná sťažnosť sťažovateľa je podaná zjavne neoprávnenou osobou, a preto ju z dôvodu podľa § 56 ods. 2 písm. e) zákona o ústavnom súde odmietol.

20. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti bolo bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších návrhoch sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. septembra 2022

Miloš Maďar
predseda senátu